

A firefighter in the foreground wearing a helmet with the number '11' on it. In the background, several other firefighters are working in a field with a large fire burning. The scene is filled with orange and yellow light from the fire.

Obrona cywilna

Tomasz A. Winiarczyk

zagadnienia

- obrona cywilna
- ostrzeganie ludności przed zagrożeniami
- ostrzeżenia i alarmy
- ogólne zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu
- ogólne zasady postępowania po ogłoszeniu zagrożeń

OBRONA CYWILNA

- system, którego celem jest ochrona ludności, zakładów pracy i urzędzeń użyteczności publicznej, dóbr kultury, ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny oraz współdziałanie w zwalczaniu skutków klęsk żywiołowych i katastrof
  - osoby podlegające obowiązkowi służby w obronie cywilnej mogą być zobowiązane w ramach tej służby do wykonywania prac niezbędnych dla potrzeb obrony cywilnej oraz do udziału w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków
- obecnie w Polsce nie ma podstaw prawnych funkcjonowania obrony cywilnej
  - <https://www.rp.pl/wojsko/art39786261-polska-nadal-bez-obrony-cywilnej-prace-trwaja>

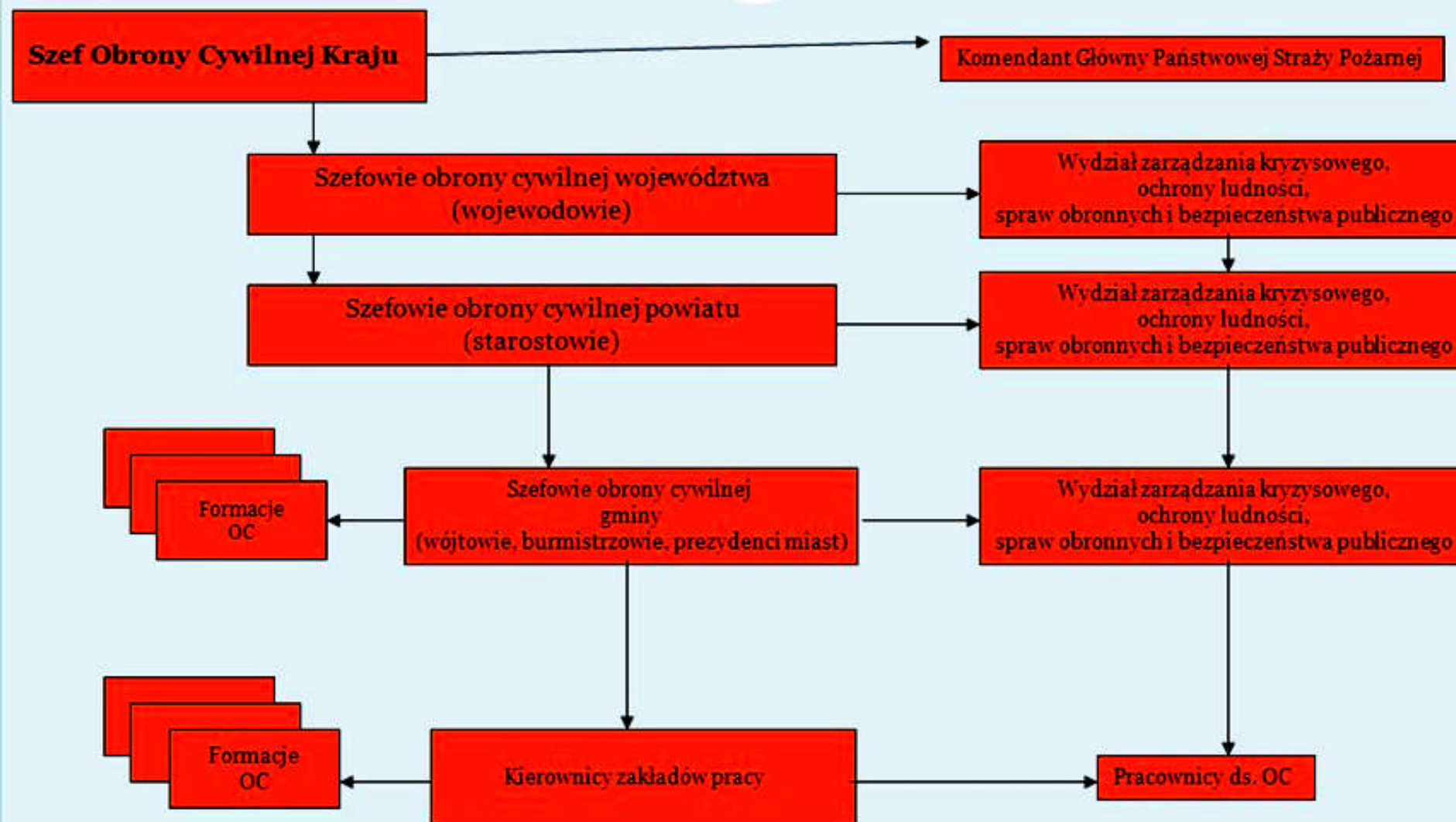
struktura OC

- Szef OC Kraju:**
Komendant Główny PSP
- szef OC na poziomie województwa:**
wojewoda
- szef OC na poziomie powiatu lub miasta**
na prawach powiatu:
starosta lub prezydent miasta
- szef OC na poziomie gminy:**
wójt, burmistrz, prezydent miasta

Struktura organizacyjna OC.

komórki organizacyjne KG PSP

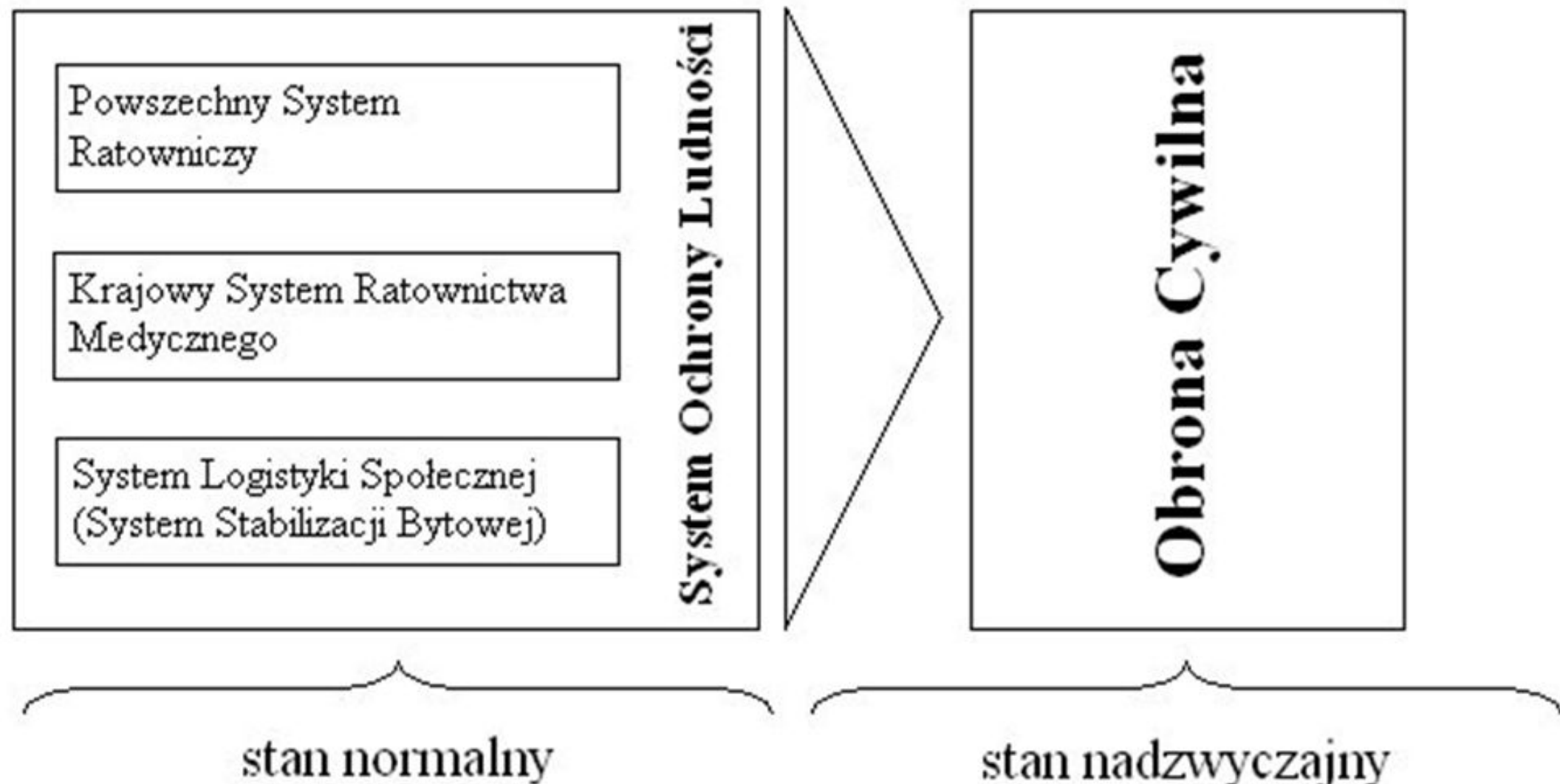
- 1) Biuro Komendanta Głównego
- 2) Biuro Planowania Operacyjnego
- 3) Biuro Przeciwdziałania Zagrożeniom
- 4) Biuro Logistyki
- 5) Biuro Edukacji
- 6) Biuro Bezpieczeństwa Informacji
- 7) Biuro Ochrony Ludności
- 8) Biuro Kadr
- 9) Biuro Finansów
- 10) Biuro Nadzoru

znak OC

Mienie oznaczone tym znakiem (w Polsce np. pojazdy Państwowej Straży Pożarnej) nie podlega konfiskacie przez obce wojska w czasie wojny na mocy norm prawa międzynarodowego.

Schemat przejścia Ogniw Systemu Ochrony Ludności w Obronę Cywilną

INFOLINIA – 0 800 250 250

Pod tym numerem można zgłaszać wszelkie sygnały mogące świadczyć o potencjalnym niebezpieczeństwie, można się również dowiedzieć, jak reagować w przypadku takich sytuacji.

telefony informacyjne i alarmowe

- 0 800 250 250 – infolinia dotycząca sytuacji w kraju
- 0 800 50 50 50 – infolinia dot. sytuacji za granicą
- 0 800 25 25 25 – infolinia dot. sytuacji za granicą
- 0 800 120 226 – infolinia Policji
- 999 – Pogotowie Ratunkowe
- 998 – Straż Pożarna
- 997 – Policja
- 112 – telefon alarmowy z telefonów komórkowych

ogłaszanie i odwoływanie alarmów

- systemy alarmowe miast
- lokalne rozgłoszenie rtv lub radiowęzły
- sygnały alarmowe informujące o rodzaju zagrożenia
- megafony i syreny
- zastępcze środki alarmowe (dzwony, gongi, syreny ręczne)
- urządzenia nagłaśniające w pojazdach

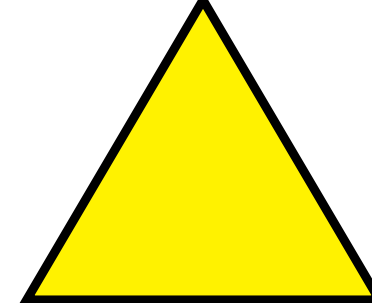
ostrzeżenia i alarmy

- sposoby informowania o wystąpieniu lub prawdopodobieństwie wystąpienia skażenia powietrza, wód, gleby lub żywności na określonym terenie opisano w **rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2013 w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach**

terminologia

- **skażenie** – zanieczyszczenie środowiska, w szczególności gruntu, wody, powietrza, żywności, pasz oraz powierzchni ciała ludzi lub zwierząt, niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi, materiałami promieniotwórczymi lub zakaźnymi czynnikami biologicznymi, niezależnie od ich rodzaju i czasu ich oddziaływania
- **powiadamanie** – przekazanie, przy użyciu wszelkich dostępnych środków, określonych informacji mających na celu zaalarmowanie właściwych władz i ludności o możliwości wystąpienia zagrożenia, o jego wystąpieniu lub ustąpieniu oraz przekazanie informacji dotyczących sposobu postępowania w danym przypadku
- **ostrzeganie** – działania mające na celu przekazanie komunikatów i informacji uprzedzających o prawdopodobnych zagrożeniach i zalecających podjęcie działań zabezpieczających i ochronnych oraz instruujące o sposobach wykonania takich działań
- **alarmowanie** – działania mające na celu natychmiastowe przekazanie sygnału do właściwych terytorialnie władz, służb i do ludności na danym terenie, informującego o zagrożeniu skażeniem, skażeniu lub o sytuacji kryzysowej, które zaistniały na skutek katastrofy naturalnej lub awarii technicznej, działań terrorystycznych lub na skutek zagrożenia wojennego lub wojny
- **alarm** – sygnał z dowolnego źródła informujący, że zostało wykryte skażenie lub że wystąpiła sytuacja kryzysowa, które zaistniały na skutek katastrofy naturalnej lub awarii technicznej, działań terrorystycznych lub na skutek zagrożenia wojennego lub wojny

ALARM

OGŁOSZENIE:

- ☛ **sygnał akustyczny** – modulowany dźwięk syreny w okresie 3 minut
- ☛ **środki masowego przekazu** – powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
  - *Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla ...*
- ☛ **wirtualny sygnał alarmowy** – znak żółty w kształcie trójkąta (w uzasadnionych przypadkach – innej figury geometrycznej)

ODWOŁANIE:

- ☛ **sygnał akustyczny** – ciągły dźwięk syreny w okresie 3 minut
- ☛ **środki masowego przekazu** – powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
  - *Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla ...*

KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE

OGŁASZANIE

- ☛ **uprzedzenie o zagrożeniu skażeniami** – powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
  - Uwaga! Uwaga! Uwaga! Osoby znajdujące się na terenie ... około godz. ... min. ... może nastąpić skażenie ... (podać rodzaj skażenia) w kierunku ... (podać kierunek).
- ☛ **uprzedzenie o zagrożeniu zakażeniami** – treść i formę komunikatu ustalają organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej
- ☛ **uprzedzenie o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska** – powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
  - Informacja o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców ... (podać rodzaj zagrożenia, spodziewany czas wystąpienia i wytyczne dla mieszkańców).

ODWOŁANIE

- ☛ **o zagrożeniu skażeniami** – powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
  - Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu ... (podać rodzaj skażenia) dla ...
- ☛ **o zagrożeniu zakażeniami** – powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
  - Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu ... (podać rodzaj zakażenia) dla ...
- ☛ **o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska** – powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
  - Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu ... (podać rodzaj klęski) dla ...

Sygnaly alarmowe według starych zasad

 alarm powietrzny:

– dźwięk modulowany trwający 3 minuty

 alarm o skażeniach

– dźwięki trwające około 10 sekund powtarzane przez 3 minuty

 alarm o klęsce żywiołowej

– dźwięk ciągły, trwający 3 minuty.

obowiązywały do: 1 maja 2013 roku

UWAGA!!!

**PO USŁYSZENIU SYGNAŁU
ALARMOWEGO
NALEŻY DZIAŁAĆ SZYBKO,
ALE ROZWAŻNIE I BEZ PANIKI.**

alarm powietrzny

Po usłyszeniu sygnału alarmu powietrznego:

- ☞ Osoby znajdujące się w domu powinny:
  - ubrać się
  - wyłączyć wszystkie urządzenia elektryczne i gazowe oraz wygasić ogień w piecu
  - zamknąć okna i zabezpieczyć mieszkanie
  - zabrać dokumenty osobiste, zapas żywności, indywidualne środki ochrony przed skażeniami, środki opatrunkowe oraz w miarę potrzeb i możliwości latarkę elektryczną, koc, odbiornik radiowy (na baterie) itp.
  - zawiadomić o alarmie sąsiadów (mogli nie usłyszeć sygnetu alarmowego)
  - pospiesznie udać się do najbliższego schronu lub ukrycia
- ☞ Osoby znajdujące się w zakładzie pracy, szkole lub miejscu publicznym powinny:
  - przerwać pracę (wyłączyć maszyny i urządzenia), naukę, udział w imprezie, podróży
  - udać się do najbliższego schronu lub ukrycia
  - pomagać słabszym, chorym i ułomnym
  - podporządkować się ściśle poleceniom służb porządkowych obrony cywilnej
- ☞ Prowadzący pojazdy mechaniczne lub konne powinni:
  - zatrzymać je i ustawić tak, aby nie blokowały ciągów komunikacyjnych i wejść do ukryć
  - udać się wraz z resztą obsługi i pasażerami do najbliższego ukrycia
  - wyprząść konie z pojazdów konnych konie i uwiązać je za trwałymi osłonami

alarm o skażeniach

Po usłyszeniu sygnału alarmu o skażeniach koniecznie:

- nałożyć indywidualne środki ochrony albo zastosować środki zastępcze
- udać się do najbliższego ukrycia i przebywać w nim do chwili odwołania alarmu
- jeśli nie można udać się do schronu, należy uszczelnić okna i drzwi
- nie wolno jeść pożywienia
- nie wolno brać do rąk przedmiotów w strefie skażenia

Po usłyszeniu uprzedzenia o zagrożeniu skażeniami lub zakażeniami koniecznie:

- sprawdzić posiadane indywidualne środki
- sprawdzić zabezpieczenie posiadanych zapasów żywności, wody, paszy
- sprawdzić szczelność przygotowanych pomieszczeń dla ludzi i zwierząt
- jeśli nie ma innych zaleceń, udać się do pomieszczeń ochronnych (ukryć)
- przestrzegać ogłaszanych zarządzeń oraz wykonywać polecenia organów obrony cywilnej

komunikaty o klęskach żywiołowych i zagrożeniach środowiska – zachowanie się

- zachować spokój i zapobiegać panice
- wykonywać polecenia służb porządkowych
- podjąć działania przygotowawcze do ewakuacji
- odbierać informacje lokalne i stosować się do przekazywanych poleceń

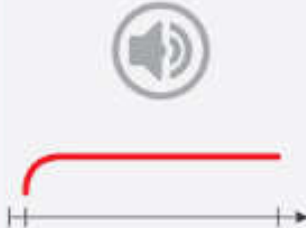

odwołanie alarmów

Po usłyszeniu sygnałów odwołania alarmu należy:

- opuścić schron (ukrycie)
- poddać się zabiegom sanitarnym

Zintegrowana Platforma Edukacyjna

<https://zpe.gov.pl/a/ostrzezenie-i-alarmowanie/Dbgsec6hP>

		Ogłoszenie alarmu	Odwołanie alarmu
SPOSÓB OGŁOSZENIA ALARMU	Akustyczny system alarmowy	Modulowany dźwięk syreny w okresie trzech minut 	Ciągły dźwięk syreny w okresie trzech minut
	Środki masowego przekazu	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: „Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla ....."	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: „Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla ....."
	Wizualny sygnał alarmowy	Znak żółty w kształcie trójkąta lub w uzasadnionych przypadkach innej figury geometrycznej 	

budowle ochronne

- **schron** – budowla ochronna o obudowie konstrukcyjnie zamkniętej, hermetycznej, zapewniającej ochronę osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr materialnych przed założonymi czynnikami rażenia oddziałującymi ze wszystkich stron
- **zastępcze budowle ochronne:**
  - **ukrycie** – budowla ochronna niehermetyczna, wyposażona w najprostsze instalacje, zapewniająca ochronę osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr materialnych przed założonymi czynnikami rażenia oddziałującymi z określonych stron
  - **szczelina przeciwlotnicza** – tymczasowa bądź stała budowla ochronna, wykonywana zazwyczaj w okresie bezpośrednio poprzedzającym wybuch działań wojennych lub w okresie tych działań; zwykle jest to długi i wąski tunel w kształcie zygzaka

radioaktywność

☠ Aktualne wyniki regularnych pomiarów poziomego promieniowania są udostępniane przez Państwową Agencję Atomistyki na stronie internetowej PAA w formie mapy

PAŃSTWOWA
AGENCJA ATOMISTYKI

<http://www.paa.gov.pl/monitoring.html>

bibliografia

- podręczniki wyd. Operon
- wikipedia.pl
- <http://www.ock.gov.pl/>
- <http://www.us.edu.pl/uniwersytet/obrona/alarmy.php>
- <http://www.ue.katowice.pl/jednostki/dsoio/zagrozenia-wystepujace-w-naszym-regionie/zasady-postepowania-w-przypadku-wystapienia-zagrozen.html>